

Селіверстов Р. Г.

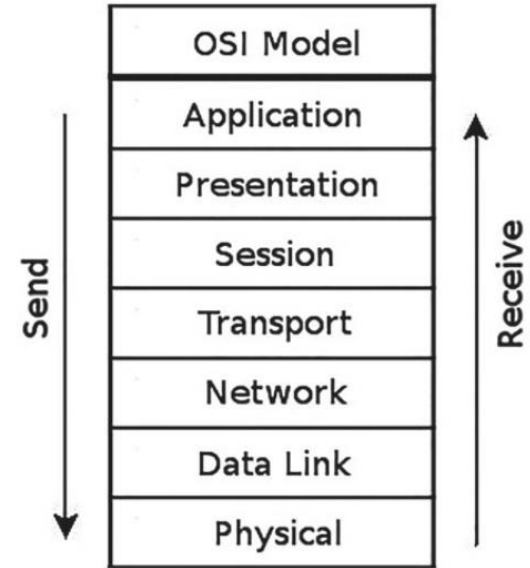
КОМП'ЮТЕРНІ МЕРЕЖІ

Рекомендовані джерела

- Tanenbaum A., Wetherall D. Computer Networks., 6th Edition. – 2021.
- Kurose J., Ross K. Computer Networking: A Top-Down Approach., 7th Edition. – 2017.
- Рикалюк Р. Є. Конспект лекцій з дисципліни “Архітектура комп’ютерних мереж”. – Львів: ЛНУ, 2012.

Лекція 1

ЕВОЛЮЦІЯ, КЛАСИФІКАЦІЯ ТА ТОПОЛОГІЯ КОМП'ЮТЕРНИХ МЕРЕЖ

Що таке комп'ютерна мережа?

- система розподіленого опрацювання інформації;
- набір автономних комп'ютерів, які у змозі обмінюватися інформацією.

Функції комп'ютера в мережі

- організація доступу до мережі
- керування передаванням інформації
- надання обчислювальних ресурсів і послуг абонентам мережі

Компоненти архітектури комп'ютерної мережі

Топологія - структура зв'язків

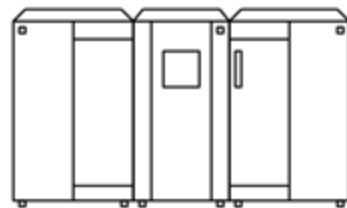
Інтерфейси (апаратні і програмні) - засоби сполучення

Протоколи - правила

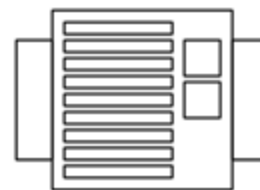
Технічні засоби - мережеві пристрої

Програмні засоби - мережеві ОС і сервісні програми

1950-і: централізовані системи на базі мейнфрейму

Мейнфрейм

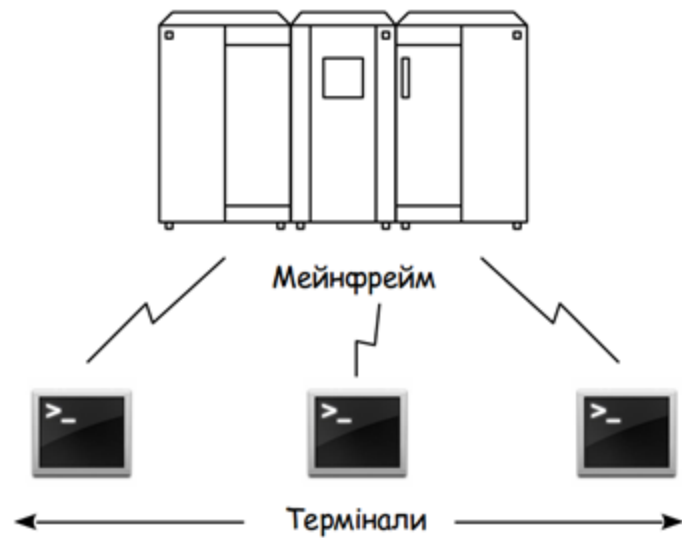
Дисковий
масив

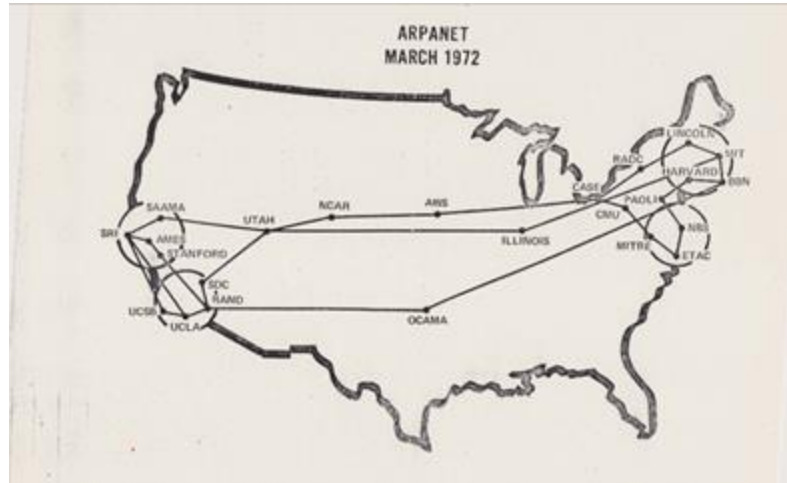
Пристрій
введення

1960-і: багатотермінальні системи

Глобальні мережі: ARPANET

1958 - Advanced Research Projects Agency (ARPA)

1963 - концепція мережі ARPANET

1967 - початок реалізації - 4 станції

1969 - з другої спроби передано 5 символів ("LOGON") на 640 км

1972 - 40 EOM

1989 - 10000 станцій

1992 - протокол WWW

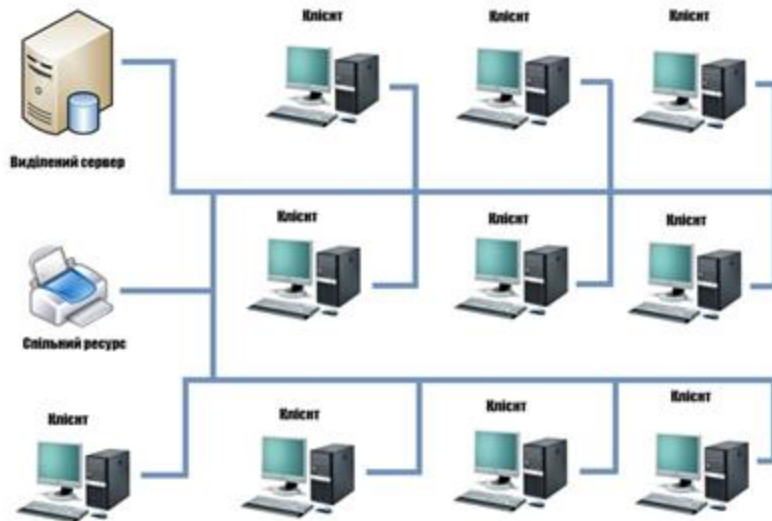
Перші локальні мережі

1970-і:

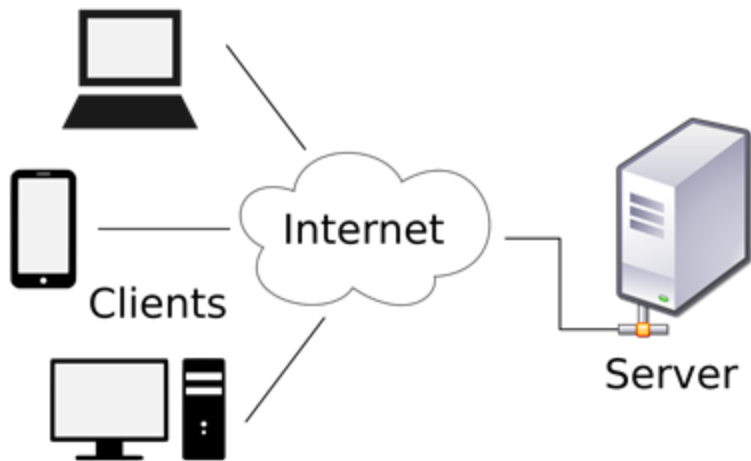
Відсутність стандартів з'єднання

1980-і:

Ethernet, Token Ring, FDDI

Основні моделі комп'ютерних мереж

Клієнт-серверна (client-server)

Однорангова (peer-to-peer)

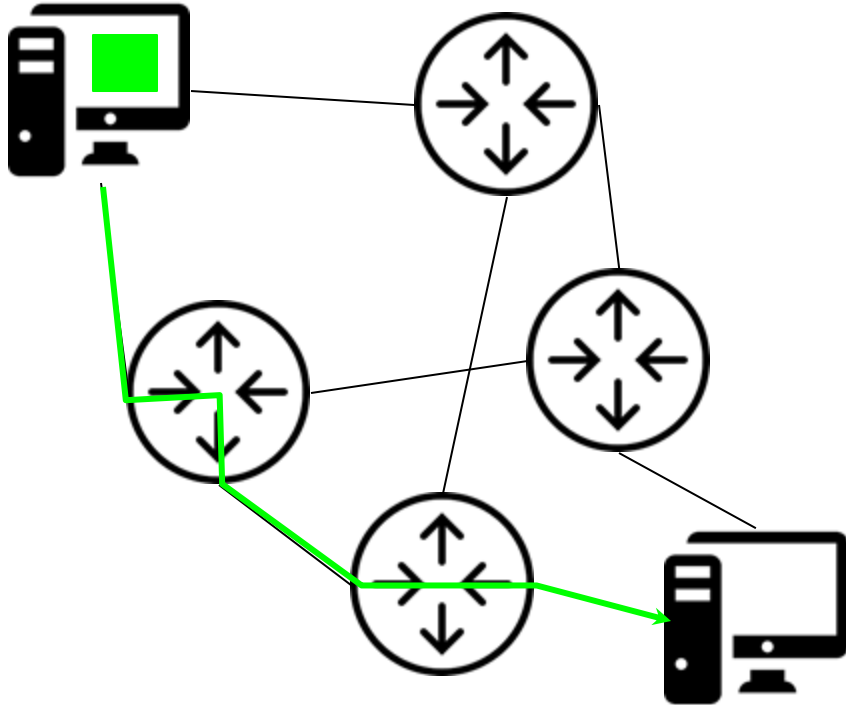
Класифікація мереж

за типом комутації

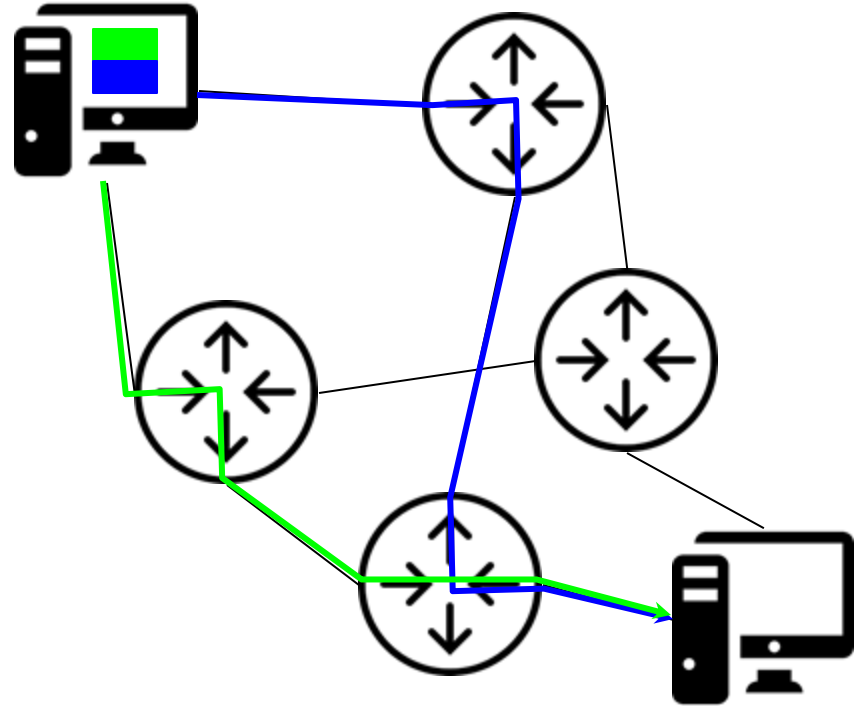
- з комутацією каналів
- з комутацією пакетів

Принцип функціонування

Комутація каналів

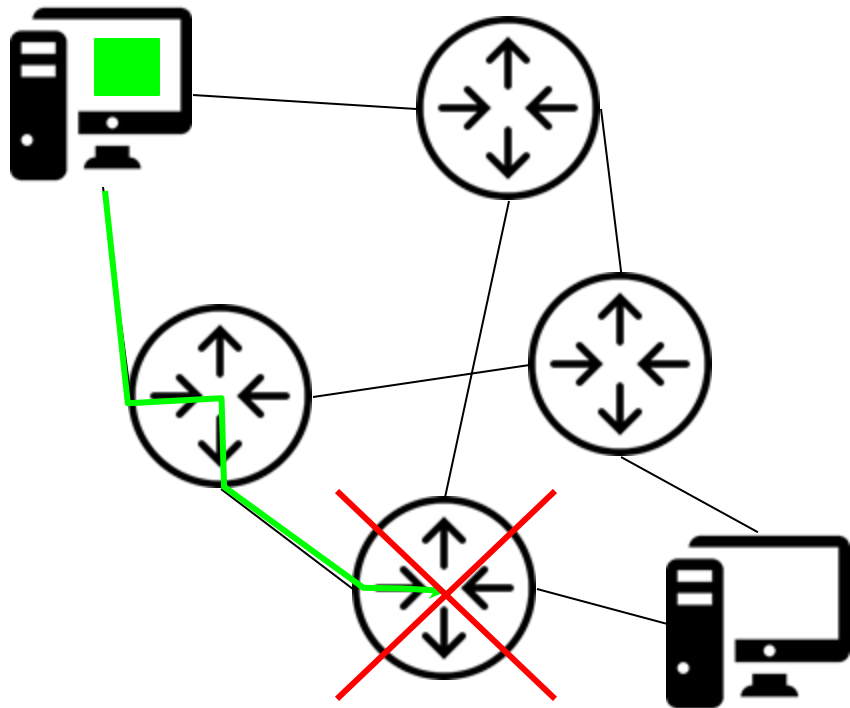

Кому́тація пакетів

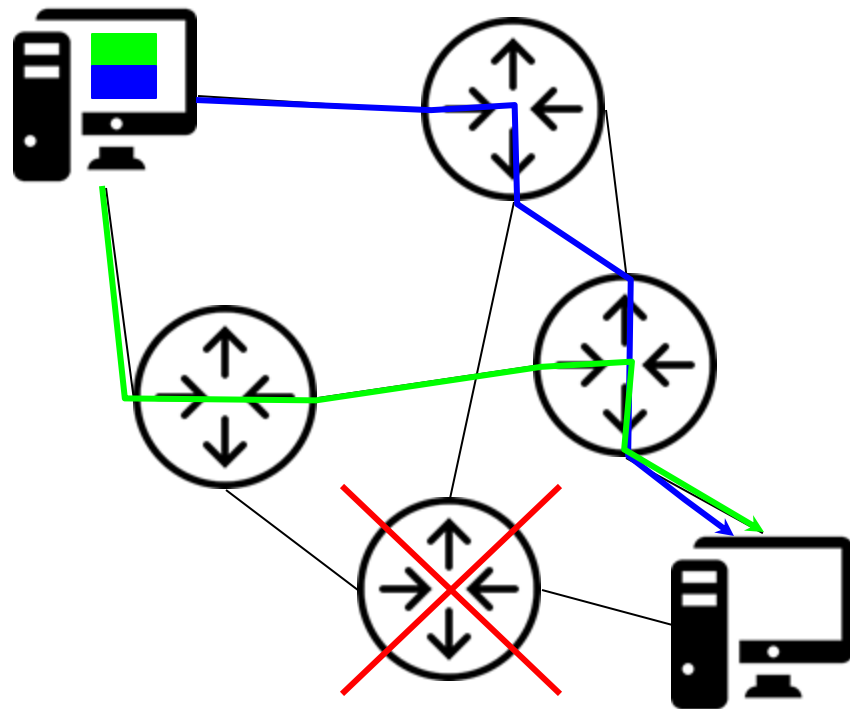

Відмовостійкість

Комутація каналів

Комутація пакетів

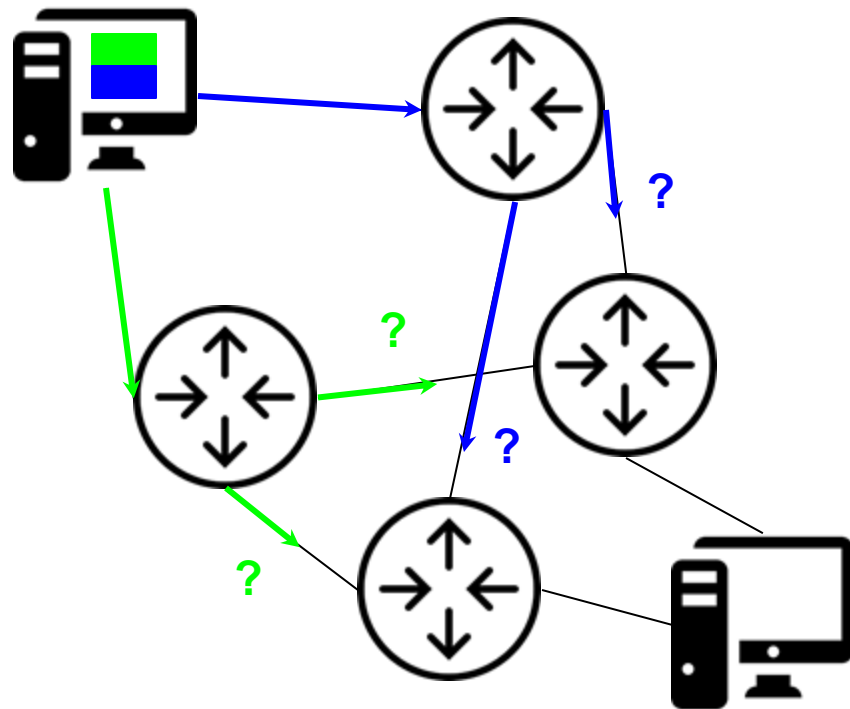

Задача маршрутизації

Комутація пакетів

На кожному маршрутизаторі!

Для кожного пакету!

Класифікація мереж

за технологією передавання
даних

- широкомовні
- “точка-точка”

Класифікація мереж

за логічною архітектурою

- Клієнт-серверні (client/server)
- Однорангові (peer-to-peer, p2p)

Класифікація мереж

за протяжністю

- персональні: 1 м
- локальні: 10 м - 1 км
- муніципальна: 10 км
- глобальна: 100-1000 км
- об'єднання мереж: 10000 км

Персональна мережа

Personal Area Network, PAN

Інтерфейси:

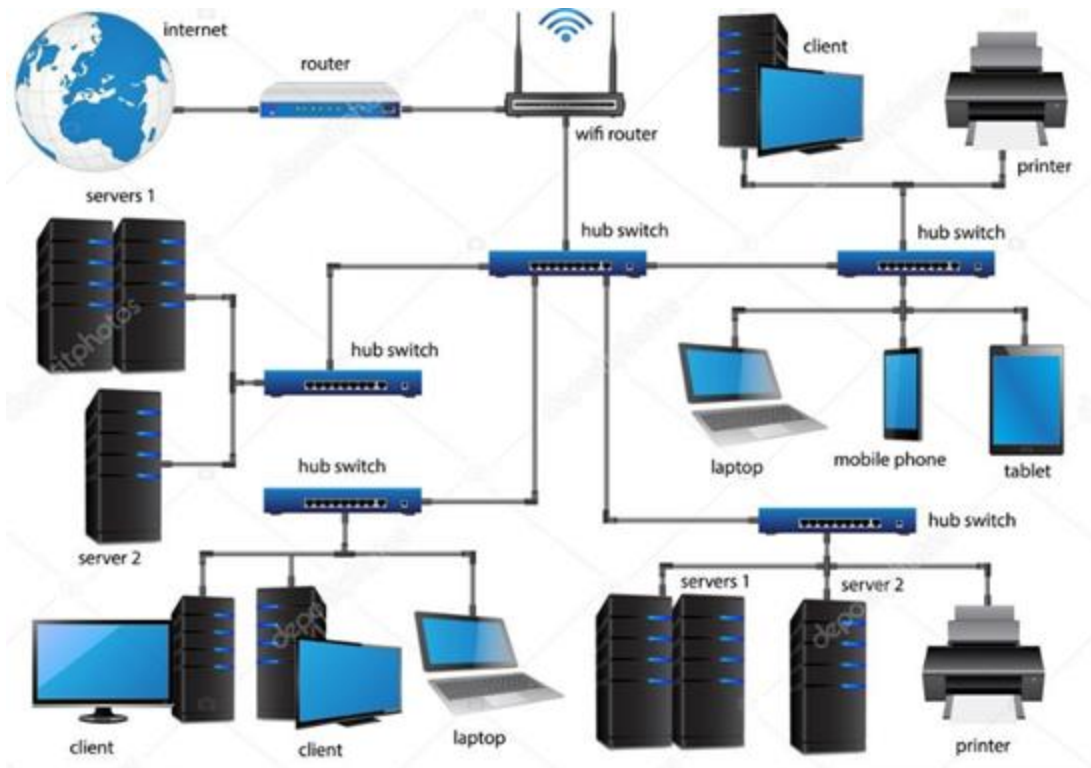
Serial Port, PS/2, USB, VGA/HDMI, RCA, ...

Протоколи:

Bluetooth, RFID, ...

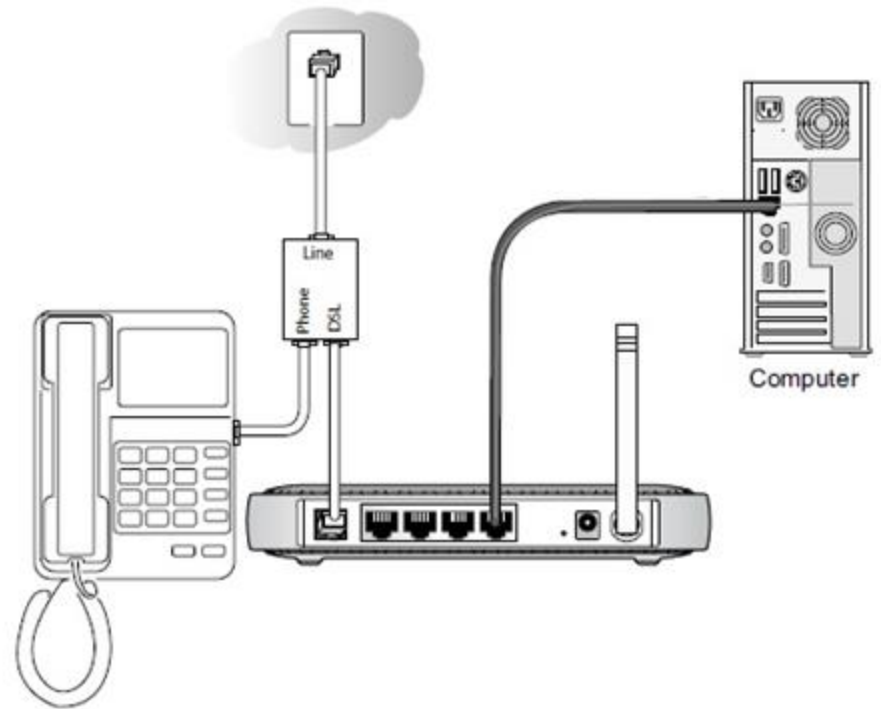
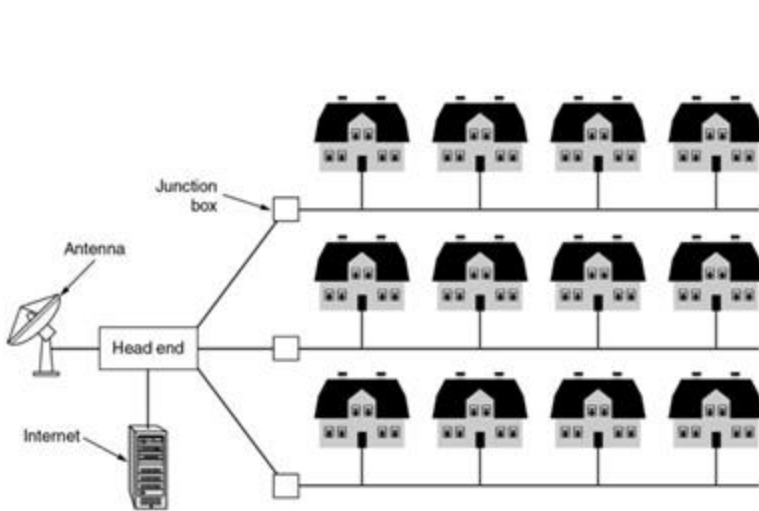
Локална мрежа

Local Area Network, LAN

Муниципальная сеть

Metropolitan Area Network, MAN

Глобальна мережа

Wide Area Network, WAN

Маршрутизація

ISP (Internet Service Provider)

Subnet (підмережа)

VPN (Virtual Private Network)

CDN (Content Delivery Network)

Корпоративні мережі (enterprise-wide networks)

- мережа масштабу підприємства
- територія: місто/регіон/країна/континент/планета
- 5-10/~10000 комп'ютерів
- локальні/глобальні технології
- адміністратори/користувачі/групи

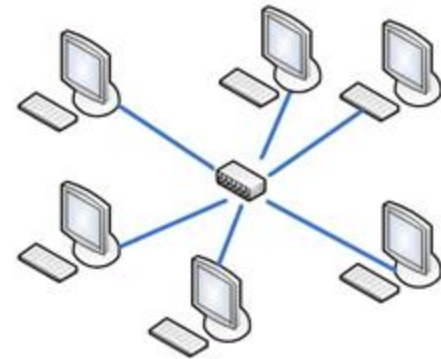
Вимоги до мереж

- **Продуктивність** (час реакції, пропускна спроможність, затримки)
- **Надійність** (відмовостійкість і безпека)
- **Розширюваність** (додавання вузлів)
- **Масштабованість** (збільшення протяжності зв'язків)
- **Прозорість** (однакові процедури для роботи з локальними і глобальними ресурсами)
- **Підтримка різних видів трафіку** (комп'ютерний/мультимедійний)
- **Керованість** (централізоване адміністрування)
- **Сумісність** (інтегрованість з іншими мережами/апаратурою/ПЗ)

(Фізична) топологія мережі - спосіб з'єднання мережевих пристроїв

Лінії (канали) зв'язку:

- телефонний дріт
- “товстий”/“тонкий” коаксіальний кабель
- неекранована/екранована скручена пара
- волоконно-оптичний кабель
- бездротові технології

Повнозв'язна топологія (прямий зв'язок)

Fully Connected

- + логічна простота
- громіздкість

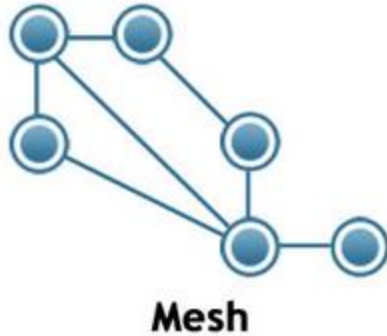
Сфери використання:

- міні-локальні мережі
- конфіденційні мережі
- підмережі дата-центрів

Неповнозв'язні топології (зв'язок через проміжні вузли)

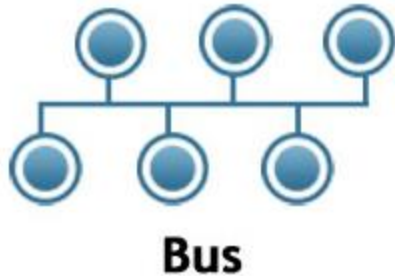
- сітчаста (mesh)
- шинна (bus)
- зірчаста (star)
- кільцева (ring)
- деревоподібна (tree)
- гібридна (hybrid)

Сітчаста топологія

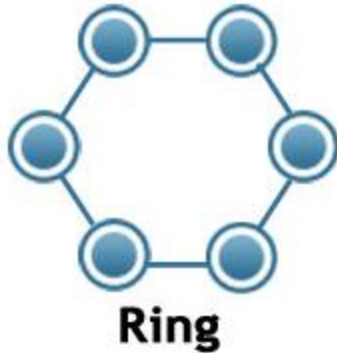
- отримується з повнозв'язної відкиданням зв'язків (залишаються зв'язки, якими здійснюється інтенсивний обмін даними)
- характерна для глобальних мереж

Топологія “Шина”

- спільний коаксіальний кабель з можливістю передачі в обидва боки
- довгий час була найпоширенішою у локальних мережах
- + дешевизна
- + простота підключення
- надійність (будь-який дефект кабеля чи роз'єму паралізує мережу)
- низька пропускна здатність (лише один вузол може передавати дані в мережу)

Топологія “Кільце”

- + простота
- + швидкість (немає звітів про доставку)
- + велика протяжність (вузли відіграють роль повторювачів)
- низька продуктивність
- вихід з ладу ділянки/вузла виводить з ладу всю мережу

Топологія “Зірка”

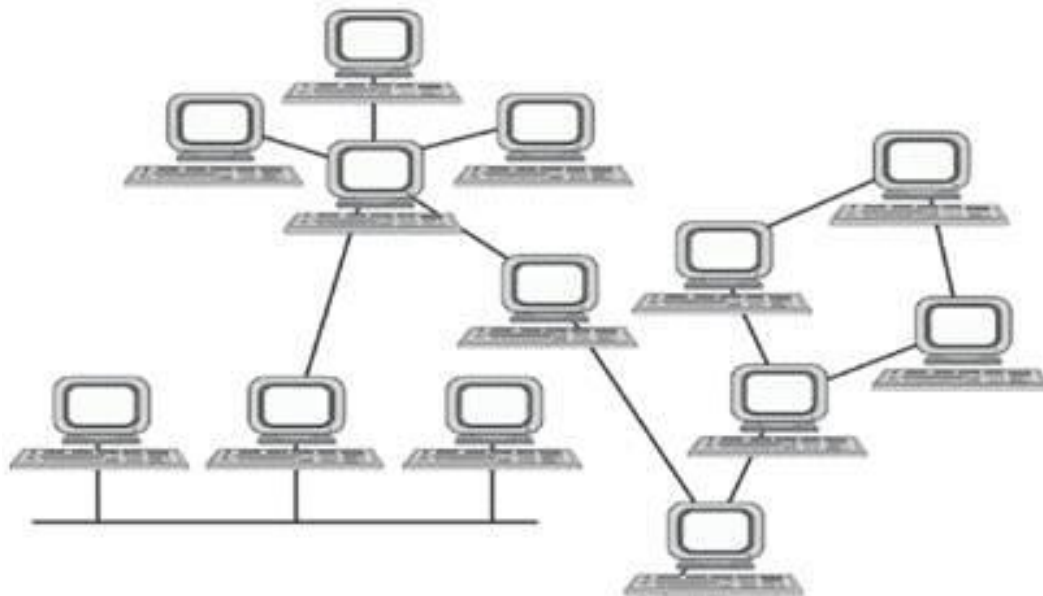
- кожен вузол під'єднується окремим кабелем до концентратора (Hub)
- найпоширеніша у локальних мережах
- + надійність (тільки несправність концентратора виводить з ладу мережу)
- + концентратор може виконувати функцію фільтра
- + простота розширення
- розширення обмежене кількістю портів концентратора
- обмеження на довжину ліній зв'язку (крім супутникового)

Топологія “Дерево” (ієрархічна зірка)

Tree

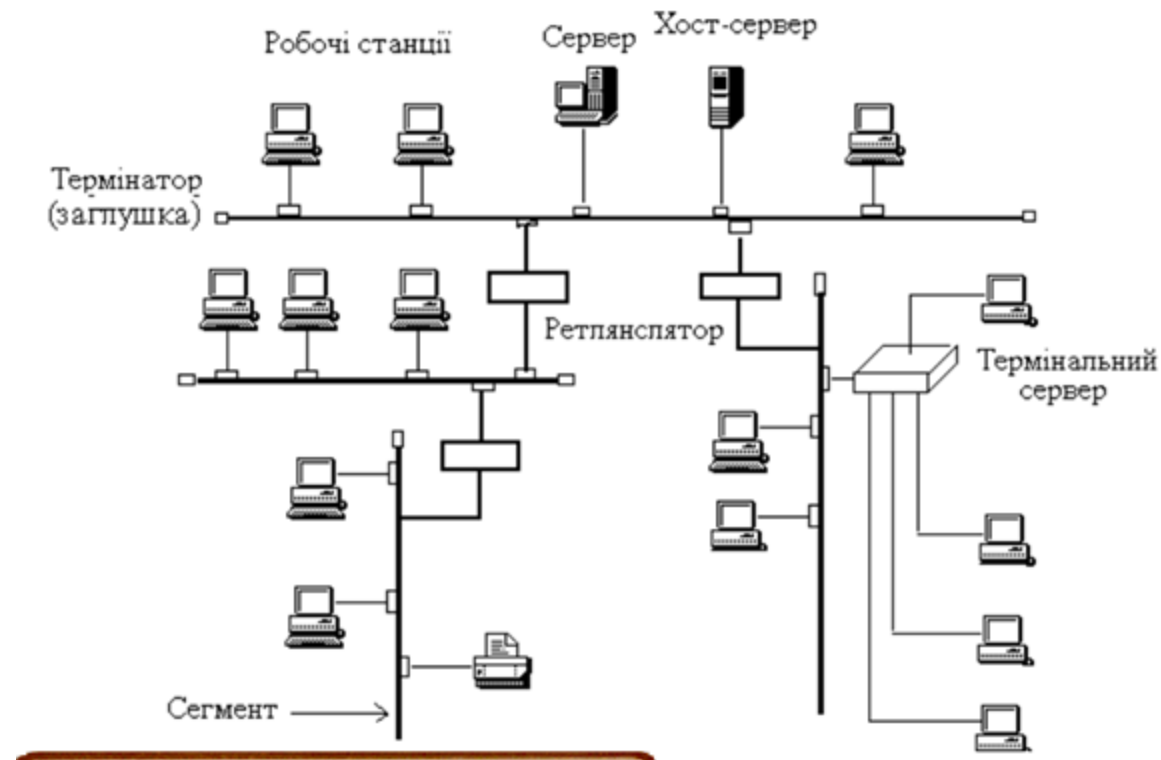
Гібридна (змішана) топологія

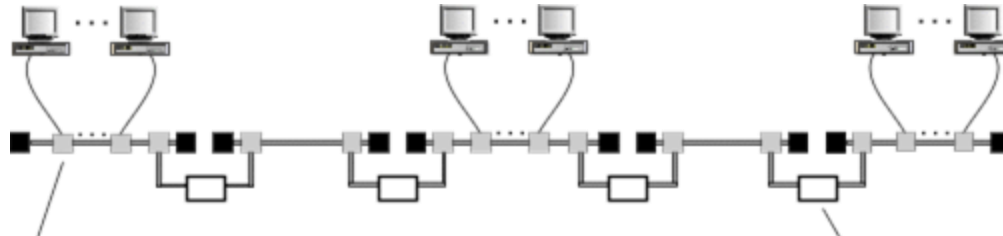
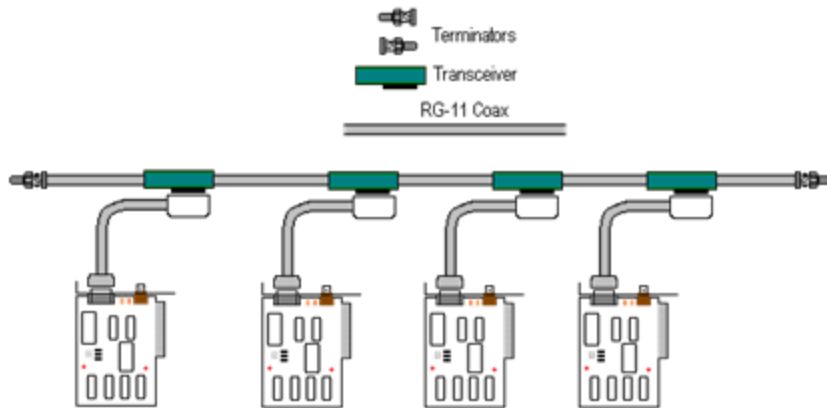

Ethernet

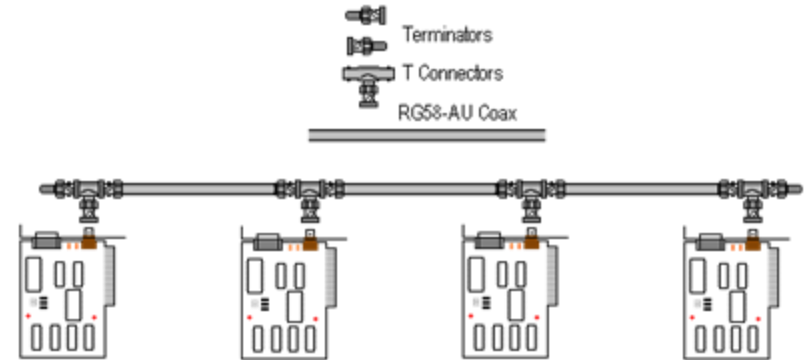
(802.3)

10Base-5

10Base-2

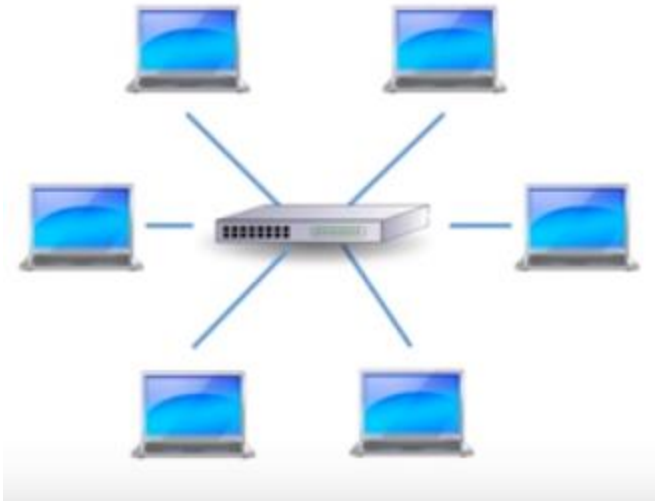
10Base-T

Логічна топологія - правила проходження сигналу

Класичний Ethernet

Фізична топологія

Логічна топологія

Модифікації Ethernet

Максимальні:	10Base-5	10Base-2	10Base-T	10Base-F
Довжина сегмента	500 м	185 м	100 м	2000
К-ть станцій в сегменті	100	30	1024	1024
Відстань між вузлами в мережі	2500 м	925 м	500 м	2500 м
К-ть вузлів в мережі	300	90	1024	1024

**Fast Ethernet, 100VG-AnyLAN,
Gigabit Ethernet, 10 Gigabit Ethernet**

Gigabit Ethernet

IEEE 802.3ab, 802.3z, 1999р.

Специфікація	Швидкість	Кабель
1000Base-T	1 Гбіт/с	4 пари UTP 6
1000Base-X	1 Гбіт/с	оптоволокну

10 Gigabit Ethernet (IEEE 802.3ae) 2002 р

Мережа = хости + лінії зв'язку + комутатори пакетів

Хости і комутатори працюють за певними правилами - виконують **протоколи**, серед яких найважливішими є:

- **Transmission Control Protocol, TCP**
- **Internet Protocol, IP**

Сукупність (стек) основних протоколів відома як **TCP/IP**

Мережа = служби для розподілених додатків

- віддалений доступ
- обмін повідомленнями
- передавання звуку та відео
- мережеві ігри
- ...

Інтерфейс програмування додатків (Application Programming Interface, API) визначає правила, яких повинна дотримуватися програма, що виконується на одному хості, щоб доставити свої дані іншій програмі, яка виконується на іншому хості

Правила, правила, ... -> Стандарти

